

O₃

Hned na začátku bych se rád vyhnul všem slovním hříčkám, ke kterým název jednoho z nejnovějších produktů firmy M-Audio doslova vybízí. Takže můžete být v klidu. Na následujících řádcích vás totiž rozhodně nečekají klíšé typu "M-Audio zaplnilo ozonovou díru" nebo "Ozone zalátal díru v hudební atmosféře" či "Do hudební sféry zavál čerstvý Ozone". A jsem na to patřičně hrdý. Bez ohledu na to, že tato tvrzení jsou převážně pravdivá.

Na letošním pražském Hudebním veletrhu jsem měl možnost setkat se s reprezentantem a manažerem firmy M-Audio. Ptal jsem se ho, jakým způsobem se jeho společnost rozhoduje, když se pouští do vývoje nového produktu. Odpověděl mi, že rozhodování z velké části ovlivňují sami uživatelé, kteří ve fórech na internetových stránkách M-Audia výrobci sdělují své tužby.

Když se podíváte na historický vývoj produktů firmy, určitě nebudete mít problém tomuto sdělení uvěřit. Zejména pokud vám přijde pod ruku Ozone, jemuž dalo vzniknout jedno velice bizarní přání, které mohlo znít: "Potřeboval bych domácí studio, se kterým bych se vešel do malého kumbálu s notebookem, mohl na něm nahrát kytaru, zpěv a klávesy, aniž bych cokoliv dalšího potřeboval, a taky ho mohl použít jako ovladač k softwaru." Přání ulítlé, nicméně ne nesplnitelné.

O₃ JAKO ZVUKOVKA

Zvukové rozhraní, to je spíš to slovo, které vystihuje podstatu nové generace externích zvukových karet. A jako takové nabízí M-Audio Ozone pokrytí všech potřeb domácího nahrávání. Na jeho zadním panelu najdete XLR (cannon) mikrofonní vstup, který též disponuje fantomovým napájením pro kondenzátorové mikrofony. Tento vstup vede do nízkošumového (odstup signál/šum inzeruje výrobce 100 dB) mikrofonního předzesilovače s jediným ovladačem - Gain. Identickým potenciometrem ovládáte vstup 2. Ten je vysokoimpedanční - nástrojový, takže do něj můžete přímo připojit elektrickou kytaru nebo baskytaru. Oba ovladače Gainu (zisku) umožňují dobře nastavit dvojice indikátorů - zelený signál, červený přebuzení.

Ozone je ASIO (Audio Streaming Inputs/Outputs) zařízení, což je v dnešní době už samozřejmostí. Znamená to, že pomocí ASIO kompatibilních aplikací dokáže signál ze vstupu poslat s minimálním zpožděním (zpracovaný) přímo na výstup. Nuendo 2 naměřilo latenci 4,6 ms. V DSound GT Playeru jsem získal hodnotu 3,6 ms. Pokud by se vám takové hodnoty zdály přece jen vysoké (i když pochybuji, protože s takovým zpožděním se dá velice pohodlně živě hrát a zpívat), můžete využít i toho, že oba vstupy lze přímo hardwarově monitorovat - vstup je přímo propojen s výstupní částí Ozonu a pomocí potenciometrů Direct Monitor jej můžete přimíchávat přímo (bez zpracování počítačem) k výstupnímu signálu. Takový odposlech je samozřejmě úplně bez zpoždění, ale především neubírá sílu vašemu počítači.

Vstupní sekci ještě doplňuje linkový Stereo In - 1/4" TRS jack, jehož pomocí můžete připojit třeba automatického bubeníka nebo mixpult.

Počet vstupů a kvalita nahrávání jsou samozřejmě limitovány tím, že je Ozone připojen přes USB - přesněji datovou propustností tohoto rozhraní. Jestliže jej chcete používat zároveň pro nahrávání i přehrávání (tedy jestliže nemáte v počítači druhou zvukovou kartu), můžete nahrávat zároveň dvě stopy v kvalitě 24 b/48 kHz. Pakliže však použijete Ozone pouze jako vstup do počítače, může se vzorkovací frekvence zdvojnásobit (96 kHz).

Totéž platí i pro výstup. Když vypnete vstupy Ozonu, můžete poslouchat zvuk až v 96kHz kvalitě.

Není to žádná věda. Nastavování Ozonu je totiž velice jednoduché. V jeho ovládacím panelu určíte aktivní kanály, bitovou hloubku a požadovanou latenci (od Very Low po Very High).

Když už jsem se zmínil o výstupech, měl bych se na ně asi podívat podrobněji. Výstupní sekci tvoří pár linkových výstupů (1/4" jacky) a sluchátkový stereojack. Je velice příjemné, že sluchátka mají svůj vlastní zesilovač s ovládáním hlasitosti. Ani ve sluchátkách, ani v monitorech připojených na linkové výstupy jsem nezaznamenal náznak šumu.

Jediné, co bych Ozonu jako zvukové kartě mohl vytknout (vedle popisek vstupů - i když to je jen drobnost), je fakt, že nemá ovládání hlasitosti linkových výstupů, nebo alespoň tlačítko Mute - to by zamezilo lupnutí, které jde do beden při vypínání Ozonu nebo počítače. Někteří nadšenci by možná ještě uvítali digitální vstupy/výstupy.

O₃ JAKO MIDI ROZHRANÍ A KEYBOARD

Nejsem klávesista, který by dokázal ocenit herní kvality klaviatury. Ostatně pro takové ani není Ozone výhradně určen. (Tím ale rozhodně nechci říct, že by nástroj neměl kvalitu, kterou by ocenili i profesionálové. S jeho předchůdcem Oxygenem, který má všechny parametry Ozonu coby USB MIDI keyboardu a kontroléru - chybí jen sekce zvukové karty -, jsem se ve spojení s laptopem setkal i na živých koncertech takových hvězd, jako jsou Living Colour nebo Marcus Miller.) Klávesistovi by možná vadil rozsah pouhých 25 kláves, který může být pro řadu skladeb velice omezující. To ovšem neznamená, že by Ozone nepokryl celý rozsah klavíru. Pomocí dvou tlačítek totiž můžete polohu klaviatury transponovat v rozsahu +/- 5 oktáv. Klávesy věrně přenášejí dynamiku vašeho hraní.

Ozone je ideálním nástrojem pro Step recording - tedy nahrávání MIDI dat notu po notě, jak to umožňuje spousta aplikací (Steinberg Cubase SX, Nuendo, Cakewalk Sonar...) -, nebo třeba pro programování automatických bubeníků softwarových aplikací. Jak jsem již naznačil výše, se správným softwarem a s notebookem může udělat velkou službu i naživo.

Pokud by vám klaviatura Ozonu přece jen nestačila, můžete k němu pomocí MIDI inputu připojit libovolné další klávesy. (V takovém případě byste ale asi měli hledat jiný produkt.)

MIDI out vám zase umožní připojit libovolný externí modul (hardwarový syntezátor, sampler).

O₃ JAKO KONTROLÉR

Samostatnou kapitolu tvoří využití Ozonu jako MIDI kontroléru. V levé horní části hlavního panelu najdete vedle ovladačů Gainu, Direct Monitoringu a hlasitosti sluchátek ještě osm programovatelných potenciometrů. Těm můžete přidělovat nejrůznější úkoly. Od prostého ovládání hlasitosti jednotlivých stop (a zapisování automatizace při přehrávání) po ovládání parametrů plug-inů. To se samozřejmě dá dělat i myší, stejně jako cokoliv, co MIDI kontroléry dokáží. Jenže myší můžete vždy měnit maximálně jeden parametr (pokud nemají některé plug-iny šikovnější ovládání), zatímco u kontroléru můžete mít v ruce najednou hned několik parametrů. A to už nemluvíme o tom, že ovládání "čudlíky" je mnohem pohodlnější (zvláště když máte rádi malé gumové předměty), citlivější a přesnější. Ozone je i v tomto ohledu bezchybný a spolehlivý.

Osm parametrů k ovládání by však nebyl žádný velký zázrak. Jenže Ozone se tady nezastavuje. 25klávesovou klaviaturu totiž beze zbytku můžete ve speciálním režimu použít jako tlačítka MIDI kontroléru. Můžete jimi určovat Solo/Mute jednotlivých stop a spousty dalších parametrů. Prakticky cokoliv, co vám hostitelská aplikace dovolí. Jenom pozor, aby se vám na myši nezačal usazovat prach.

SOFTWAREVÁ VÝBAVA

Aby se o USB zařízení M-Audio Ozone dalo mluvit jako o kompletní pracovní stanici, je důležité ještě softwarové vybavení. Ani tady bohužel nemohu najít nic, co bych mohl pořádně pohanit. M-Audio totiž se svými produkty dodává CD Maximum Audio Tools. Jedná se o softwarový balík, jehož obsah se vcelku pravidelně mění. Dvěma hlavními kritérii jsou profesionální kvalita a možnost nainstalovat software jak na PC, tak na Mac.

Součástí programu jsou v současné době Ableton Live!, IK Multimedia Sampletank, DSound GT Player Express a Propellerhead Reason Adapted. Samozřejmě se jedná o lehce ořezané verze, které mají jako jeden z úkolů přivést vás k plné verzi, nicméně je výtečné, že bez ohledu na platformu, kterou používáte, můžete Ozone (a další produkty M-Audio) připojit a hned začít dělat hudbu.

Pokud jste hudební fandové/kutilové, určitě znáte Sampletank a GT Player z CD Muzikus, který byl přiložen k Chipu 10/03. Mohli jste na něm najít také demo a recenzi programu Live!. Tenhle zvláštní software je ASIO aplikace určená pro živé hraní DJs se smyčkami. Zároveň však nabízí možnost používat v reálném čase VST efekty. Celou show navíc můžete vícestopě nahrávat v druhé části aplikace. Když na to přijde, lze Live! využívat i jako HDR aplikaci.

Naproti tomu Reason Adapted je kompletně vybavené MIDI studio. Obsahuje dva bubeníky - Redrum a Dr. Rex -, polyfonický syntezátor Subtractor, digitální sampler NN19 a "analogový" paternový sekvencer Matrix. To je prakticky celá výbava virtuálních nástrojů, kterou měl Reason ve své verzi 1 (dnes 2.5). K vytváření skladeb vám pomůže mixpult Remix a efekty delay, reverb a kompresor.

Nezanedbatelným bonusem je fakt, že Reason můžete pomocí protokolu Rewire (vynález švédské firmy Propellerhead) připojit i k jiným aplikacím, jakými jsou právě například Nuendo, Cubase nebo Pro Tools.

Pokud bych chtěl, aby byl Ozone základním kamenem mého domácího studia, asi bych ho ještě rozšířil o softwarový balík, který nově uvedla na trh firma Steinberg. Studio Case, jak mu říkají, je soubor zahrnující speciální edici programu Cubase (SE), Halion, Virtual Guitarist, Grove Agent a Grand VST v ořezaných verzích. Pak už bych si byl téměř jist, že jsem schopen opravdu jakékoliv práce.

STUDIO S TVÁŘÍ DĚTSKÉ HRAČKY

Ozone je za svou cenu opravdu bezkonkurenční. Přestože vypadá jako dětská hračka, ukrývá v sobě kompletní mobilní studio. Obsahuje zvukovou kartu s předzesilovači a sluchátkovým zesilovačem, MIDI rozhraní a MIDI kontrolér s keyboardem. Co víc si od domácího studia přát? Snad jen víc vstupů s předzesilovači. To však bude možné jedině s USB 2.0 nebo FireWire. Co se týče USB 1, drží se Ozone u stropu jeho možností.

Jakub Tureček

M-AUDIO OZONE

Externí zvuková karta pro domácí nahrávání hudby.

Požadavky na systém PC W98SE/Me/2k/XP, PIII - 500 MHz, 128 MB RAM UDMA, EIDE nebo ATA 33/66 disk, USB Mac MacOS 9.1 nebo 10.1.5, G3, 128 MB RAM, USB

Vyrábí M-Audio (www.m-audio.com)

Zapůjčil Disk Multimedia (www.disk.cz)

Cena 12 990 Kč

- + UNIVERZÁLNÍ NÁSTROJ, KTERÝ POKRYJE VEŠKERÉ POTŘEBY DOMÁČÍHO STUDIA
- + PERFEKTNÍ KVALITA ZVUKU
- + SOFTWAREVÉ VYBAVENÍ
- OZNAČENÍ VSTUPŮ/VÝSTUPŮ NA ZADNÍM PANELU
- CHYBÍ DIGITÁLNÍ VSTUP

AUDIONOVINKY

HERCULES

Firma Hercules, známá spíše svými herními kartami, se pustila na pole profesionálního nahrávání. Nedávno oznámila, že na trh vyrazí s FireWire rozhraním 16/12 FW, které disponuje šestnácti audio vstupy, dvanácti výstupy (24 bit/96 kHz) a MIDI. Zařízení je připraveno pro práci s PC i s Macy.

Krom toho se Hercules ještě vydává mezi DJs, a to prostřednictvím USB kontroléru nazvaného jednoduše DJ Console. Více na www.hercules.com.

STEINBERG

Ani jsme si ještě nestihli pořádně zvyknout na Cubase SX a už je tu Cubase SX 2.0. Změny, které Steinberg v programu udělal, nejsou na povrch tolik vidět. Jedná se především o vychytávky v jeho jádře. Kompletní seznam nových funkcí najdete na www.steinberg.net. Mimo to také Steinberg přichází s novým, neuvěřitelně rozsáhlým virtuálním instrumentem nazvaným Hypersonic. Ten bude k máni jako VSTi a AudioUnits.

BOMB FACTORY

Golos Kosmonavta - to je jeden z pěti nových pluginů, které pro Pro Tools připravil špičkový profesionál v oblasti efektů - Bomb Factory. K máni jsou ve verzích pro Windows XP i MacOS. Více na www.bombfactory.com.

FXPANSION

Firma FXpansion je známá svými DX/VST adaptéry, díky nimž lze v DirectX aplikacích, které normálně nepodporují VST, používat VST pluginy. Převratnou novinkou je její nový produkt, díky němuž lze VST efekty používat i v Pro Tools. Více o VST-to-RTAS adaptéru najdete na www.fxpansion.com.

LEXICON

Lexicon (www.lexiconpro.com) byl donedávna znám především profesionálům, protože ceny jeho zařízení se pohybovaly někde kolem pořizovacích cen automobilů. Se svou novinkou ovšem zamířil kousek níže k domácímu nahrávání. Touto novinkou je USB zvukové rozhraní Omega. Disponuje osmi vstupy, MIDI rozhraním, mikrofonními předzesilovači. Jako doplněk se k zařízení distribuuje software Cakewalk ProTracks.